

PANEL

TMMOB'nin düzenlediği "HAKLI ÇALIŞANLARIN VE SENDİKALARIN SÜRÜCÜ" konulu Panel 10 Temmuz 1993 tarihinde finkara'da PetkirHş salonunda gerçekleştirildi.

TMMQB Başkanı Teoman Rıptürk'ün yönettiği panele konuşmacı olarak Tonguç Çoban - Sendika Eğitim Uzmanı, İrfan Erdemoğlu - Kamu Çalışanları Sendikaları Platformu, Mehmet Yüksel Borkurt - TMMOB Selim Uslu - Hak-İş Kemal Daysal - Disk ve Enver Toçoğlu - Türk-İş katıldı,

Rçiiş konuşması yapan Teoman Rıptürk TMMOB'nin sendikalaşmaya nasıl baktığını aktardıktan sonra, sendikalaşma konusunda yapılan hazırlık ve çalışmalara değinerek kamu çalışanlarının sendikalaşmasına nasıl bakıldığını tartışmaya açtı. İlk konuşmacı Enver Toçoğlu, TürkHş'in Kamu çalışanlarının sendikalaşmaları konusunda olumlu görüşleri olduğunu 16. Olağan Genel Kurulda Memur Sendikalarının güçlenmesi için destek ve Türk-İş'e davet koron aldığını, bunun işgücünden başka satacak birşeyi olmayanların bir görevi olduğunu ve komşuda pişenin bize de düşeceğini söyleyerek memurlara ve sözleşmelilere de grevli - toplu sözleşmeli hak verilmesini istedi. Örgütlenme özgürlüğünün kısıtlanmasını İİÖ'ya şikayet ettiklerini ve bunun sonucunda Eğitim-İş in kurulduğunu belirten Toçoğlu kamu çalışanları demokratik sendikalarda örgütlenmelidir diyerek konuşmasını bitirdi.

İkinci konuşmacı Kemal Doysal kardeş ve karşıt örgütlerle tartışmak, bilgilendirmek istiyoruz diyerek başladığı konuşmasına, devamla "DİSK çalışanların işçi^memur şeklinde oy ni ması no karşı çıkmıştır. Tüm çalışanların grevli toplu sözleşmeli haklara sahip almasını istedik. 1975'ten beri DİSK diğer örgütlerle bir platform oluşturdu, TMMOB, TÖS gibi Seksenli yıllarda da DİSK bu konudaki duyarlılığını sürdürdü. Biz bu açık ve somut desteği veriyoruz. Eko nom ik-demokra tik hakları elde edebilmek için grevli toplu sözleşmeli sendikalara ihtiyaç vardır. Günümüzde sendikal yaşam çıkmaz içinde.

İşçilerin hak ve özgürlüklerinin elinden alınması nedeni ile sendikal harekete işçilerin bir güvensizliği vardır. Bu yasalar çerçevesinde sendikal hakların korunmasını mümkün görmedikleri için uzak duruyorlar.

Çalışma Bakanlığının istatistikleri % 30 abartmalıdır 5SH verilerinden yola çıkılırsa sendikalaşma oranı % 45'tir. Bu oron mevsimlik işçilerle % 30 olmaktadır Çalışan 8 milyon kişi için sendikalaşma oranı %27.8'dir.

Sendikalaşma demokratikleşmede önemli bir rol oynayacaktır dedi, Üçüncü konuşmacı Selim Uslu Kamu çalışanlarının sendikalaşmasını gündemde tuttuğu için TMMOB'ye teşekkür etmekle konuşmasına, başladı. Artık kamu çalışanlarının sendikalaşması ile ilgili söylenecek sözün kalmadığını, herşey in söylendiğim belirten Uslu bu konuda yasal engelin bulunmadığını, 657'de bir yasağın olmadığını, 2821'in yalnızca bir maddesinin engel olduğunu, bu konuda düzenlenmiş bir yasanın olmadığını ve yapılacak tek şeyin iş hukukunda bir düzenlemenin yapılması gerektiğini vurguladı. Temel hak "ve özgürlüklerin kullanılmasına farklı baktıklarını söyleyen Uslu, bunun temel bir hak olup kullanılmasına sahip olunmasının esas olacağını belirtti.

Uslu, Kamu çalışanları sendikalarına yargıda yardımcı olduklarını, yapılan uluslararası sözleşmelerin iç hukuktan üstün ve öncelikli olduğunu söyledi. İLÖ sözleşmesinin imzalandığını, yalnızca iç hukukta bir düzenlemenin gerektiğini ve buna kimin hangi hakla engel olacağını soran uslu» 26 Şubat 1991 tarihli İçişleri Bakanlıoı'nın genelgesini yeni hükümetin hala yürürlükten kaldıramadığını, İnönü'nün 15 sayılı genelge ile Valilerden Kamu çalışanları sendikalarına dokunmamaları şeklinde ricası olduğunu söyleyerek konuşmasını bitirdi. Dördüncü konuşmacı Mehmet Yüksel Borkurt, 5-6 aydır TMMOB Komisyonu olarak bir çalışma yürüttüklerini, belirterek sözlerine başladığı ve şöyle sürdürdü : "Biz

KAMU ÇALIŞANLARI VE SENDİKALAŞMA SÜRECİ

PANEL

sendikal mücadeleyi, demokrasi mücadelesinin bir unsuru olarak görüyoruz. **TMMOB** üyelerinin büyük bir çoğunluğu kamu çalışanlarıdır. TMMOB olarak bu nedenle konuya duyarlı davranıyoruz. **TMMOB** kendisini emek cephesinin bir parçası olarak görmektedir Sermaye kesimi sorunu doğru olarak görmüştür. TMMOB Sermaye cephesi içinde TİŞH ve MEB5 gibi örgütlerle işbirliği ve dayanışma içindedir. Bu anlamda TMMOB çalışanların sendikal hareketine ve mücadelesine ciddi destek sağlayabilecek bir örgüttür.

Homu çalışanlarının sendikal haklarını güvence altına alacak bir yasal düzenleme gerekmektedir. Tüm çalışanlar için ortak bir yasa düzenlemesi işin idealidir ancak işçi ve memurlar için belli ve farklı asgari normlar sözkonusudur. Ortak yasa için bu normları eşit hale getirmek gerekmektedir. Bu anlamda kamu çalışanları ile işçiler arasında bir iş birliği olacaktır, öncelikle işçilerin 1475 sayılı yasadaki normların yükseltilmesi yönünde talepler ileri sürmeleri gerekiyor

Sözleşmeli personel ve kapsama işi personel uygulamalarına son verilmelidir.

821 ve **2822** sayılı yasalar tümüyle iptal edilmeli tüm çalışanlar için ortak bir toplu iş sözleşmesi ve grev yasası düzenlenmelidir.

Vasal düzenlemeler yapılırken 4-5 yıllık kamu çalışanlarının sendikal mücadelesi ve örgütleri dikkate alınmalıdır.

Hükümetin hazırladığı kamu çalışanları sendikalar yasa tasarisında toplu iş sözleşmesi ve

grev hakkı yer almamaktadır. Böyle bir yasal düzenlemenin kabulü mümkün değildir

Türkiye Avrupa Sosyal Şartı'nın 8 maddesine çekince koyarak onaylamıştır Bu çekincelerin kaldırılması gereklidir. Böylece grev hakkı uluslararası hukuki bir güvenceye oturtulmuş olacaktır

Hükümet programı ve Hoalisyon Protokolü'nde Ekonomik ve Sosyal Honeş'in kurulacağından söz edilmektedir Bu konuda pk dikkatli olunmalıdır diyerek konuşmasını bitirdi.

Beşinci konuşmacı İrfan Erdemoğlu Sendikal örgütlenmelerin 90lardan sonra değil 86-87'lerden beri var olduğunu söyleyerek başladığı konuşmasına şöyle devam etti: 'Bürokratlardan, devletten güç istemeden kendi gücümüzle sendikaları kurduk açılan karşı davaları kazandık. Siyasal çevreler toplumu belli bir beklenti içine soktular, onbinlerce üyemiz vardı. Toplumun hak alma b//nc/n/Köreltmeye yönelik oyunlar oynandı.

Devleti temsil eden kişiler güdümlü sendikalar kurdular, namu çalışanları bu sendikalara sıcak bakmadılar 93'lerde komu çalışanları devletin kapısını yığıyorlardı. İlk işçi sendikalarının da örgütlenmeleri bugünkü gibiydi Örgütlenmede tabandan tavana, işyerinden en yüksek merciye kadar çalışanların söz ve karar sahibi olacağı bir yol izlendi. Devletten partiden bağımsız olundu. Bugünkü aşama yeniden yapılanma aşaması, Homu çalışani gündemine

demokratikleşmeyi Si vasi Güneydoğu Hnadolu'yu alıyor, kendi örgütlü gücünü devreye sokuyor Grev ve toplu sözleşme hakkı olmayan bir örgüt haline getirilmeye çalışılıyor sendikalar

Son konuşmacı Tonauç Çoban kamu çalışanları sendikalarının Wlard an beri kendiliğinden, düşe kolka bugüne getirildiğini belirttikten sonra şöyle devam etti. *Bu gemi su alıyon bu gemi RBD, Rvrupa ve Japonya oo da su alıyor Böyle giderse 5- 10 yıl içerisinde sendika hareketi kalmayacak Eski yöntemlerle sendikacılık yapılamıyor. Toplu sözleşme ve grevler yapılamıyor. Bilgi birikimi ve ortak saptamalar olmadığı için özelleştirmeye müdahale edebilirsek içinde - yeralırsak karşı çıkmayız diye düşünülüyor Vasal düzenlemeler beklemekten ve içinde yer kılmaktan başka beklenti yok. Sermayenin üeni olanlarında devlet sendikalaşmanın önünü olacak uygulamalar içinde. Bu krize karşılık sendikalar çözüm üretmiyorlar Bunun nedeni ithal edilen Japon modeli işçiyönetici ortak yönetimi gibi. Japon işletme yönetimi yükselen grafik çizdi. Rncak uzun çalışma saatleri az izin gibi noktalara gel İndiJO'lerdeki krizde bu maddeler bozulmaya başladı. Sendikalaşma çaresiz kaldı. İnsanları niçin örgütleyemiyoruz? Örgütlenmek istemiyorlarsa bu onların hakkıdır. Sendikal işçi sayısı RBD' de 10 yılda yarıya indi. Hamu çalışanları 100 bini Rnkarâ 'ya hükümetin kapısına dikse 20 Temmuza kadar verilen müsaade yerine 2 günde çözümlenir Veni sınıF hareketi diyerek ilk tur konuşmaları tamamlandı. İkinci tur konuşmalar

Kamu Çalışanları ve Sendikalaşma Süreci konulu Panel Petkim-İS Salonunda gerçekleştirildi

PANEL

em izleyicilerin sorularını hem de eksik kalan noktaları tamamlayacak şekilde gerçekleştirdi. "Toçoğlu 12 Eylül'ün tüm kalıntılarının silinmesini, 40 bin kişinin başbakanlığa dayanmasının övgü ile karşılanacak eylem olduğunu, Sermayenin, Sovyetler Birliği ve komünizmi bir tehlike olarak gördüğü için sendikaları desteklediklerini, ancak iki yıldır böyle bir tehlike olmadığı için de artık sendikaları desteklemediklerini ve aksine sendikalaşmayı, sağlamaya çalıştıklarını söyledi. Dönerli memurların işçi sendikalarının ayrılmaz bir parçası olarak gördüklerini, sendikaların hareketin eksikleri olduğunu ancak tüm olumsuzlukların sendikalara yüklenmemesini belirterek, kamu çalışanları, sendikalarının hangi noktaya geldiğini ve ayrı konfederasyon mu yoksa işçilerle birlikte mi olunacağını tartışılmasının gerektiğini vurguladı. 450 sendikaların kurulduğunu, bağımsız çizgi izleyenlerin ise çok az olduğunu söyleyen Dönerli, Kamu çalışanı sendikaları, Türk-İş, Disk, Hak-İş, TMMOB gibi örgütlerden oluşan bir platformun kurulmasını ve bu platformun kendi mücadelemizi somutlayacak çalışmalar yapmasını önerdi.

Uslu Kamu çalışanlarının 5-6 yıllık sendikal mücadelesinin olduğunu ve bu mücadele sonunda en sağ partilerin bile programlarına sendikalaşmayı aldıklarını belirtti ve 70 yıllık bir vesayetin olduğu finayasa değişecekse ve sendikalaşacaksa buna hep onların karar verdiğini, artık bu anlayışın değişmesi gerektiğini ekledi. DVF-SHP koalisyonunu değil yalnızca programı desteklediklerini, SHP'nin hükümete katılması ile toplumsal muhalefetin bölündüğünü, verilen mücadelenin performansının düştüğünü, söyleyen Uslu, hükümetin demokrasi konusunda ciddi hiçbir adım atmadığını, TOBB'ın güdümünde olduğunu, mücadelenin temelini, demokrasinin oluşturması gerektiğini, yasaların katılımcı bir anlayışla yeniden düzenlenmesinin gerektiğini,

belirterek, özelleştirmeye karşı ortak mücadele verilmesini önerdi.

Mehmet Vönsel Barhurlu Koalisyon Protokolünde TUSİRD'nin önerisi olan Ekonomik ve Sosyal Konseyin yer aldığını, bunun korporatif devlet anlayışını yansıttığını, tüm toplumsal örgütlenmelerin devlet içinde eritilmek istendiğini belirtti. Barhurlu daha sonra, "İstatistiklerle oynanarak ücretlilerin durumları çarpıtılmaktadır. Bugün çalışanların reel ücretleri 1976'nın gerisindedir. Oysa sermaye çevreleri reel ücretlerin en çok düştüğü 1960-1981 yılları baz alarak ve 8 milyon ücretli içinde 16 milyon sendikalı işçiyi değerlendirerek ücretlerin aşırı yükseldiğini söylemektedirler. Bu koşullarda Ekonomik ve Sosyal Konsey oluşturulacaksa, çalışanları kim temsil edecek. Eğer çalışanları sendikalı işçiler, onları da Türk-İş temsil edecekse ILO'daki temsil sorunları burada da yaşanacak demektir. Bu koşullardaki bir Ekonomik ve Sosyal Konsey girişimi emek cephesinin çökertilmesine yöneliktir" dedi.

Son olarak "Bölünmüş ve dağınık bir emek cephesinin, sermaye cephesine karşı çıkması mümkün değildir. Bunun bölünmemiş son örneğini emek cephesi 1 Mayıs'ta yaşadı. 17 Mayıs'ta Demokratik ve Siyasal taleplerin dile getirileceği bir gün değildir. Demokratik ve siyasal taleplerin de dile getirilmesi gerekir. Bugün sözleşmeli personel konusu hem işçi sendikalarını, hem de kamu çalışanları sendikalarını ilgilendiren ortak bir konudur ve somut iş birliği yapılacak bir alan ifade etmektedir. İçinde bulunduğumuz koşullar sendikalarla demokratik örgütlerin güçlerini birleştirmelerini bir emek cephesi oluşturmalarını zorunlu kılmaktadır diyerek konuşmasını tamamlamıştır.

Edoğdu, işçi sendikalarından özelleştirmeye taşeronlaştırmaya ve kamu çalışanları sendikalarına yönelik bir program hazırlama konularında birlikte hareket etme istemine somut yanıt alamadık

diyerek başladığı konuşmasında sorunun genel örgütlülüğü yaratmak olduğunu, bu gemi batarken herkesin birlikte batacağını belirtmiştir. "63'de HRVEL işçilerinin de grev hakkı yoktu. Tüm uygulamalarda torof olmak söz sahibi olmak istiyoruz. Ekonomik Demokratik-Siyasi mücadeleyi birlikte vermek gerekir. Üzgür-demokratik bir sendikalar yasası istiyoruz. Devlet müdahale etmemeli. Örnek demokrasiyi biz sendikada yaşıyoruz. Genel kamuoyu oluşturmamız *diyen Edoğdu, sorunları birlikte aşacağımızı ve grev hakkımızı grev yaparak alacağımızı söyledi. Son konuşmacı Çoban, devlet sektörünün küçültülmesi karşısında sendikaların milliyetçi bir yaklaşım sergilediğini, soruna şirket veya KİT bazında bakılarak sonuca ulaşılmadığını söyleyerek, söyle devam etti. Yerli mali, halkın mali kullanılmaları gibi yaklaşımlar var. Halbuki sermaye olaya uluslararası bakıyor. Maden, demircilik, çelik, Blarço diye gider. Neden çözümler madenlerin özelleştirilmesi oluyor da otomobil, Fabrikası kamulaştırılmıyor? Japon modeli tüm dünyada ve Türkiye'de var. Bu bireyselleşmedir. Hedef işletmenin verimliliğini yükseltmek gibi alınıyor. Bunun için ücretler donduruluyor. Buhar işletme yönetimine verilen ödüntlerdir.

Sınıf bilincinin yükseltilmesi için eğitim kampanyaları düzenlenmeli sorunların çözümleri soft toplu sözleşme dönemlerine ertelenmemeli. İşçi sınıfının uluslararası örgütlenmesi sağlanmalı. Ortak tek konfederasyon hedef olmalı. Özelleştirmeye karşı işçi, kamu çalışanı ortak mücadele vermeli. Rafa ve kol emekçisi birlikte, örgütlenmeli. Kamu çalışanlarının kendi başına verecekleri mücadele yeterli olmayaacaktır. İşçi sınıfı ile birlikte olmalı. Çoban, daha sonra hükümetin, kamu çalışanı ve işçi grevine tahammülü olmadığını ve ortak çalışma yasasının zorunlu olduğunu belirtmiştir. Kafa ve önderlik tarzında değişimin gerektiğini söyleyerek konuşmasını bitirmiştir.